

ΑΘΗΝΑΪΚΑ

ΕΚ ΤΟΥ ΙΒ' ΚΑΙ ΙΓ' ΑΙΩΝΟΣ

Καθιστῶμεν ἐνταῦθα νῦν τὸ πρῶτον γνωστὰ ὀκτὼ τέως ἀνεκδότα κείμενα, σχέσιν μὲν ἔχοντα πρὸς τὴν μεταξὺ τοῦ ΙΒ' καὶ ΙΓ' αἰῶνος περίοδον τῆς ἀθηναϊκῆς ἱστορίας, πηγάζοντα δ' ἐκ τοῦ ἤδη ἀρκούντως γνωστοῦ κώδικος αὐτογράφου Ἰσαάκ τοῦ Μεσοποταμίτου¹.

Πρῶτον αὐτῶν εἶναι ὁ ἐπ' ὀνόματι Εὐθυμίου τοῦ Τορνίκη ἐπιτάφιος λόγος εἰς τινὰ μητροπολίτην Ἀθηνῶν ἀνώνυμον, φέροντα τὸ χαρακτηριστικὸν ἄξιωμα «ὑπερτίμου». Ὁ λόγος οὗτος, διαιρεθεὶς ὑφ' ἡμῶν εἰς δέκα παραγράφους καὶ συνοδευθεὶς μὲ τινὰς ἀναγκαίας ἐν ὑποσημειώσεσι παρατηρήσεις, εὐρίσκεται μεταξὺ τῶν φύλλων 97^b καὶ 101^a τοῦ ῥηθέντος κώδικος· ὁ δὲ συγγραφεὺς αὐτοῦ εἶναι γνωστὸς ἐκ τῶν πρὸς αὐτὸν ἐπιστολῶν Μιχαήλ τοῦ Χωνιάτου, ἐκ τῆς περὶ τοῦ αὐτοῦ συγγραφῆως σημειώσεως τοῦ κ. Σπυρίδωνος Λάμπρου² καὶ ἐκ τῶν ἐν τῷ κώδικι τοῦ Μεσοποταμίτου συγγραφῶν αὐτοῦ, περὶ ὧν ἐλπίζομεν ἄλλοτε νὰ πραγματευθῶμεν εἰδικῶς· διὸ ἀρκεῖ ἐνταῦθα νὰ σημειωθῇ ἀπλῶς, ὅτι τοῦ Εὐθυμίου Τορνίκη ἡ ἀκμὴ εἶναι σαφῶς γνωστὴ ἀπὸ τῆς βασιλείας Μανουήλ τοῦ Κομνηνοῦ μέχρι τῆς ὑπὸ τῶν Φράγκων ἀλώσεως τῆς Κ/πόλεως. Μετὰ δὲ τὸ γεγονὸς τοῦτο διέτριβεν ἐν Ἑλλάδι καὶ ἰδίᾳ ἐν τῇ πατρίδι τοῦ Εὐβοίᾳ. Γνωστὸν ὡσαύτως εἶναι ὅτι εἶχε χειροτονίαν

¹ Ὁ κώδιξ οὗτος χάρτινος ὧν εὐρίσκεται ὑπ' ἀριθ. 250 ἐν τῇ Αὐτοκρατορικῇ Δημοσίᾳ Βιβλιοθήκῃ τῆς Πετροπόλεως, πρότερον δ' εὐρίσκετο ἐν τῇ μονῇ τοῦ Σινᾶ, ὑπόθεν καὶ ἐλήφθη ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου Πορφυρίου τοῦ Οὐσπένσκη. Περιεγράφη τὸ πρῶτον ἐκτενῶς ὑπὸ τοῦ μακαρίτου Β. Βασιλειέσκι (ἐν Πετροπόλει 1885), εἶτα δ' ἐκτενέστερον ὑφ' ἡμῶν ἐν τῷ εἰσέτι ἀνεκδότῳ καταλόγῳ τῶν ἐν τῇ ῥηθείσῃ βιβλιοθήκῃ ἐλληνικῶν χειρογράφων.

² Μιχαήλ Ἀχομινάτου τοῦ Χωνιάτου τὰ σωζόμενα, ἐκδ. Σ. Λάμπρου, τ. Β', σ. 157-160, 187-198, 203-205, 221-232, 273-4, 306-8, 335-6, 608.

διακόνου, καὶ ὅτε ἀκόμη ἐν Κ/πόλει μετεῖχεν ὡς κληρικὸς τοῦ ἱερατείου τῆς Ἀγίας Σοφίας· ἐχρημάτισε δ' ἐκεῖ καὶ ῥήτωρ αὐλικός, ἀντικαταστήσας ἐν τῷ ἀξιώματι τούτῳ ἄλλον τινὰ μητροπολίτην γενόμενον Παλαιῶν Πατρῶν, ὀνομαστὶ δὲ ἡμῖν ἄγνωστον. Ὁ δὲ ἀνώνυμος ἐν τῇ ἐπιγραφῇ τοῦ νῦν ἐκδιδομένου λόγου τοῦ Εὐθύμιου μητροπολίτης Ἀθηνῶν εἶναι δῆλος ἐξ ὧν ὁ Εὐθύμιος λέγει ἐν τῇ § 5, ὅπου παρίσταται φέρων ὁ καὶ ὁ μέγας Μυρέων ἀρχιερεὺς ὄνομα. Ὡνομάζετο λοιπὸν ὁ μητροπολίτης οὗτος Νικόλαος· ἐπειδὴ δὲ πάλιν ἀλλαχοῦ ὁ Εὐθύμιος (§ 1) λέγει ὅτι εἶχε καὶ ἀδελφὸν τὸ τοῦ λογοθέτου φέροντα ἐν Κ/πόλει ἀξίωμα, δῆλον ὅτι πρόκειται περὶ τοῦ Ἀθηνῶν μητροπολίτου Νικολάου τοῦ Ἀγιοθεοδωρίτου, ὅστις ἀληθῶς εἶχε ἀδελφὸν τὸν ἐπὶ Μανουὴλ τοῦ Κομνηνοῦ λογοθέτην χρηματίσαντα τοῦ δρόμου Μιχαήλ τὸν Ἀγιοθεοδωρίτην¹. Ὁ Νικόλαος ὡς Ἀθηνῶν μητροπολίτης εἶναι γνωστὸς ἀπὸ τοῦ 1166^{ου} ἔτους, διότι ἐν τούτῳ τῷ ἔτει παρεπιδημῶν ἐν Κ/πόλει συμμετέσχε τῶν ἐργασιῶν τῆς ἐκεῖ γενομένης τότε μεγάλης συνόδου² καὶ τῆς ἐτέρας συνήθους πατριαρχικῆς συνόδου, προκαλέσας ἅμα καὶ τὴν σύνταξιν γνωστῆς ἤδη ἀποφάσεως «περὶ τοῦ μὴ γίνεσθαι γάμον ἐβδόμου βαθμοῦ ἐξ αἵματος»³. ἀπέθανε δὲ ἐν Ἀθήναις ἔτει 1175^{ου}, ὡς δηλοῖ ἡ ἐπὶ τινος κίονος τοῦ Παρθενῶνος ἐξῆς ἐπιγραφὴ· «Ἐτελειώθη ἐν Κυρίῳ ὁ ἀγιώτατος μητροπολίτης ἡμῶν καὶ ὑπέρτιμος κύριος Νικόλαος ὁ Ἀγιοθεοδωρίτης μηνὶ Μαίῳ, ἡμέρᾳ 6', ἰνδ. η', ἔτους ,σχπγ'»⁴. Ἀλλὰ τοῦ Νικολάου τὸ λείψανον δὲν ἐκηδεύθη ἐν Ἀθήναις, διότι εὐθὺς μετὰ τὸν θάνατον, ἐξ αἰτήσεως ἰσως τοῦ λογοθέτου, μετηνέχθη εἰς Κωνσταντινούπολιν· τοῦτο δὲ μανθάνομεν ἐκ τοῦ λόγου τοῦ

¹ Ὁρᾶ C. E. Zachariae, *Jus graecoromanum*, τ. 3, σ. 468, 476, 482, 485. Τοῦ Θεσσαλονίκης Εὐσταθίου σφύζεται λόγος ἀνέκδοτος «προσφωνητικὸς εἰς τὸν λογοθέτην ἐκεῖνον τοῦ δρόμου κύρ Μιχαήλ τὸν Ἀγιοθεοδωρίτην». Σφύζεται ἐπίσης ἀνέκδοτος «τοῦ μεγάλου δρουγγαρίου κύρ Γρηγορίου τοῦ Ἀντιόχου λόγος παρηγορητικὸς τῷ λογοθέτῃ ἐκείνῳ τῷ Ἀγιοθεοδωρίτῃ ἐπὶ τῷ θανάτῳ τῆς αὐτοῦ ἀδελφῆς». Ὁρᾶ Em. Miller, *Catalogue des manuscrits grecs de l'Escurial*, σ. 207 καὶ 213.

² Migne, *Patrolog. Graec.* τόμ. 140, σ. 202.

³ Ὁρᾶ *Πάλλη καὶ Ποιτῆ Σύνταγμα*, τ. 1, σ. 281, καὶ τ. 4, σ. 95-98. Τὴν ἀρχιερατικὴν τοῦ Νικολάου σφραγίδα ἐξέδωκεν ὁ G. Schlumberger, ἐν τῇ *Sigillographie byzantine*. Paris 1884, σ. 174.

⁴ Ἀντωνίου ἀρχιμ. Περὶ τῶν Ἀθηνῶν παλαιῶν χριστιανικῶν ἐπιγραφῶν. Ἐν Περουπόλει 1874, σ. 66.

Εὐθυμίου, ὅστις ἐξεφωνήθη ἐν Κ/πόλει πρὸ τοῦ πανισχύρου λογοθέτου καὶ τῶν συγγενῶν αὐτοῦ· ἀλλὰ καὶ ἐτέρωθεν ἡ μετακομιδὴ πιστοῦται τοῦ λειψάνου. Ἐκ τινος δηλονότι ἀνεκδότου συγγραφῆς τοῦ Θεσσαλονίκης Εὐσταθίου βεβαιούμεθα, ὅτι τὸ λείψανον τοῦ Νικολάου μετακομιζόμενον εἰς Κ/πολιν ἐξήχθη εἰς Θεσσαλονίκην καὶ κατετέθη εἰς τινα ἐξοχικὸν αὐτῆς ναὸν τοῦ ἁγίου Νικολάου· ὁ δὲ μητροπολίτης Εὐστάθιος σπεύσας ἐκεῖ ἐξεφώνησε λόγον εἰς τὸν Νικόλαον ἐπιτάφιον, οὗτινος μέχρι τοῦδε γινώσκουμεν μόνον τὴν ἐπιγραφὴν¹. Ὁ Νικόλαος συνέταξεν ἀκολουθίαν εἰς τὸ ἅγιον εὐχέλαιον καὶ ἐτέραν εἰς κεκαμημένους, ψαλλομένην «ἐπάνω τοῦ τάφου»². φέρονται δὲ καὶ τινα σχόλια εἰς τὰ βασιλικά ἐπ' ὀνόματι Ἀγιοθεοδωρίτου τινός, ἅτινα συνέταξε πιθανῶς ὁ Νικόλαος πρὸ τῆς εἰς ἀρχιερέα προαγωγῆς του³, ῥητῶς δὲ λέγεται συγγραφεὺς νομικῆς πραγματείας περὶ τοῦ «Ὅτι ὁ βασιλεὺς ἔχει ἐξουσίαν ἀμείβειν τοὺς θρόνους», τοὺς μητροπολιτικούς⁴.

Δεύτερον κείμενον ἐτάξαμεν τὴν ἐν τῷ κώδικι τοῦ Μεσσοποταμίτου (φύλλ. 113⁶—116⁶) παντελῶς ἀνεπίγραφον καὶ ἀνώνυμον μονωδίαν εἰς τινα μητροπολίτην Ἀθηναίων, ἐκφωνηθεῖσαν ἐν αὐταῖς ταῖς Ἀθήναις ἐνώπιον κλήρου καὶ ποιμνίου στερηθέντος δι' ἐξορίας τὸν ποιμένα καὶ

¹ Ἡ ἐπιγραφὴ ἔχει οὕτω· «Τοῦ αὐτοῦ (=Εὐσταθίου) λόγος ἀναγνωσθεῖς ἐξωτῆς μεγαλονύμου πόλεως Θεσσαλονίκης ἐν τῷ θείῳ ναῷ τοῦ μυροβλύτου μεγάλου Νικολάου ἐπ' αὐτῇ τῇ θήκῃ τοῦ λειψάνου τοῦ ἐν ἀοιδίμῳ τῇ μνήμῃ πανιερωτάτου Ἀθηναίων τοῦ ὑπερτίμου, ὅτε εἰς τὴν μεγαλόπολιν ἀνεκομίζετο· μικτὸς δὲ ὁ λόγος καὶ οὔτε μονωδικὸς ἀκράτως (οὐ γὰρ ἔπρεπε τὸ τοιοῦτον εἶδος εἰς ἀκέραιον οὔτε τῷ Κομνηνῷ οὔτε τῷ γράψαντι) οὐδὲ πρὸς ἐπιτάφιον ἐντελῶς διεσκευασμένος διὰ τὸ ἀμελέτητον, κεκραμένος δὲ ἐξ ἀμφοῖν καὶ μονωδικῶς μὲν παθαινόμενος· ἐπιταφίου δὲ νόμῳ ἐστὶν αἷς τῶν πράξεων ἐλλαμπόμενος, καὶ τοῦτο μετὰ γοργότητος· εἰ δέ τινα καὶ ἄλλα μεσελαθεῖται τῷ λόγῳ, μέθοδος ἰδίᾳ ταῦτα τοῦ γράψαντος, χαίροντα τῇ ἰδέᾳ ταύτῃ ὡς τὰ πολλὰ». *E. Miller, Catalogue des manuscrits grecs de l'Escurial*, σ. 201. Ὁ μακαρίτης Πανάρετος Κωνσταντινίδης ἐκ παρερμηνείας τῆς ἐπιγραφῆς τοῦ λόγου τοῦ Εὐσταθίου ὠνόμασε τὸν Νικόλαον Θεσσαλονικέα καὶ ἐν Θεσσαλονίκῃ ἔθαψεν. *Ὁρα Σωτήρος*, τ. Α', σ. 175—176 καὶ 178.

² *Goar, Εὐχολόγιον*, σ. 346—349. Πρὸς *L. Allatii, De Purgatorio. Romae*, 1655, σ. 89—91, 242, 262. *Σ. Λάμπρος*, ἐν τῷ *Παρηγοῶν*, τ. Σ', σ. 196.

³ Πρὸς *Mortreuil, Histoire du droit byzantin*, τ. III, σ. 242—245, 486—488.

⁴ *P. Lambecii Comment. Liber VIII. Vindob.* 1679, σ. 482.

στενάζοντος ἐξ αἰχμαλωσίας (δρα § 10). Ὁ μητροπολίτης δὲν ὀνομάζεται ἐν τῇ μονωδίᾳ, ἀλλ' ἐκ τῆς φράσεως «τέθνηκεν ὁ τῶν Ἀθηναίων ἀρχιεπίσκοπος, ὁ τὴν κλήσιν καὶ τὸ εἶδος ἀγγελικὸς» (§ 1), δῆλον ὅτι πρόκειται περὶ Μιχαὴλ τοῦ Χωνιάτου, τοῦ ὑπὸ τῶν Φράγκων ἐκβληθέντος ἐξ Ἀθηνῶν (1205) καὶ τὸν βίον μετὰ πολλὰς περιπλανήσεις καὶ στερήσεις ἐν τῇ νήσῳ Κέφ καταλύσαντος περὶ τὸ 1220^{ον} ἔτος¹. Συγγραφεὺς δὲ τῆς μονωδίας, ἣν ἡμεῖς διηρέσαμεν εἰς ἑνδεκα παραγράφους καὶ συνωδεύσαμεν ὥδε μὲ παρατηρήσεις οὐκ ὀλίγας ἐν ὑποσημειώσεσιν, εἶναι εἰς τῶν ἐξ ἀδελφῆς ἀνεψιῶν τοῦ Μιχαήλ· ἐπειδὴ δὲ οὗτος εἶχε πολλοὺς ἀνεψιούς, εἶναι πρὸς τὸ παρὸν ἀδύνατον νὰ διακριθῇ μετὰ τούτων ὁ τῆς μονωδίας συντάκτης².

Τρίτον ἐκ τοῦ αὐτοῦ κώδικος κείμενον (φύλλ. 113^ς) ἐτέθη ἐνταῦθα τὸ ἐξ 27 στίχων ποιημάτιον, ὅπερ ἀνεπίγραφον καὶ ἀνώνυμον εὐρίσκεται ἐν τῷ χειρογράφῳ τοῦ Μεσοποταμίτου μετὰ ἐπιστολῶν τινων Εὐθυμίου τοῦ Ματάκη καὶ τῆς εἰς Μιχαήλ τὸν Χωνιάτην ἀνεπιγράφου μονωδίας· ἀλλ' ἐκ τῆς ὕλης τοῦ ποιηματίου δῆλον ὅτι συγγραφεὺς αὐτοῦ εἶναι ὁ Μιχαήλ· ἀπαριθμεῖ δὲ ἐν τούτῳ ὅσα ἐπραξεν ἐν Ἀθήναις ὑπὸ τύπον εὐχῆς πρὸς τὴν Θεοτόκον, καὶ εὐχεται ὅπως ἀξιώθῃ νὰ τελευτήσῃ τὸν βίον ἐν αὐταῖς ταῖς Ἀθήναις. Τὸ ποιημάτιον ἐγράφη πιθανῶς ἐν Κέφ, ἐπειδὴ δὲ τοῦτο ἔταξεν ὁ Μεσοποταμίτης πρὸ τῆς μονωδίας, δύναται νὰ ἐκληφθῇ ὡς τὸ ἔσχατον ἴσως ἔργον τοῦ Μιχαήλ καὶ οἶονεὶ κύκνειον αὐτοῦ πρὸς τὰς πεφιλημένας αὐτῷ Ἀθήνας ἄσμα.

Ἀπὸ δὲ τοῦ τετάρτου μέχρι τοῦ ἑβδόμου ἐνταῦθα κειμένου περιέχονται τέσσαρες ἐπιστολαὶ τοῦ μητροπολίτου Ναυπάκτου Ἰωάννου τοῦ Ἀποκαύκου, γνωστοῦ ἤδη ἐκ τῶν πρὸς αὐτὸν ἐπιστολῶν Μιχαήλ τοῦ Χωνιάτου³, ἐκ τινων δεδημοσιευμένων αὐτοῦ ἐπιστολῶν⁴ καὶ ἐξ ἐτέρων πολλῶν ἀνεκδότων εἰσέτι γραμμάτων αὐτοῦ, περιεχομένων ἐν τρισὶν ἰδίᾳ κώδιξιν⁵. Αἱ ὥδε καταχωριζόμεναι ἐπιστολαὶ τοῦ Ἀποκαύκου (ἀριθ.

¹ Σ. Λάμπρος, Αἱ Ἀθῆναι περὶ τὰ τέλη τοῦ δωδεκάτου αἰῶνος. Ἀθήνησι 1878, σ. 106-108.

² Τὰ ὀνόματα τῶν ἀνεψιῶν τοῦ Μιχαήλ δρα ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς αὐτοῦ, τ. Β', σ. 139-142, 155, 162-187, 237-240, 248-249, 267-271, 324-326.

³ Αὐτόθι, τ. Β', σ. 281-282, 330-333, 339-346, 350.

⁴ Β. Βασιλείεβοι Epirotica saec. XIII ἐν ταῖς «Βυζαντινοῖς Χρονικοῖς», τ. 3, σ. 233-299. Α. Π.-Κεραμέως Ἀνάλεκτα, τ. Β', σ. 361.

⁵ Α. Π.-Κεραμέως Ἱεροσολ. βιβλιοθήκη, τ. Α', σ. 338-343. H. Coxe,

4—7) ἐλήφθησαν ἐκ τοῦ κώδικος τοῦ Μεσοποταμίτου (φύλλ. 4α, 7α, 8β, 69α), καὶ ἡ μὲν πρώτη ἀπευθύνεται πρὸς τὸν Ἀθηνῶν Μιχαήλ, ὅστις καὶ ἀπεκρίθη αὐτῷ διὰ τῆς ἤδη γνωστῆς 166ης παρὰ Λάμπρῳ ἐπιστολῆς αὐτοῦ¹. ἡ δὲ ἑτέρα ἀπευθύνεται πάλιν πρὸς τὸν αὐτὸν Μιχαήλ, εἰ καὶ περιεσώθη καὶ ἀνεπίγραφος καὶ ἀκέφαλος· ἐπειδὴ δὲ πρόκειται ἐν αὐτῇ περὶ τῆς ἀποκαταστάσεως ἐνὸς τῶν ἀνεψιῶν τοῦ Μιχαήλ διὰ τῆς προστασίας τοῦ Κωνσταντίνου Δούκα, φανερόν ἐντεῦθεν ὅτι ἡ κεκολοβωμένη τοῦ Ἀποκαύκου ἐπιστολὴ εἶναι ἀπαντητικὴ πρὸς τὴν ἤδη γνωστὴν 175ην τοῦ Μιχαήλ ἐπιστολήν². Ἀπαντητικὴ πρὸς τὸν αὐτὸν Μιχαήλ εἶναι καὶ ἡ ἑτέρα τοῦ Ἀποκαύκου ἐπιστολὴ (ἀριθ. 6), ἣτις ἔχει σχέσιν πρὸς πόνημά τι τοῦ Μιχαήλ, ἴσως ἀλλαχόθεν ἄγνωστον, εἰ μὴ ἀντὶ τοιούτου ἐκλάβωμεν τὴν ἤδη γνωστὴν καὶ μακρὰν ἐκείνην ἐπιστολήν τοῦ Μιχαήλ πρὸς τὸν Ἀποκαύκον, ἐν ᾗ ὁ λόγος ὡσαύτως «περὶ τοῦ ἐντὸς ἀνθρώπου καὶ τοῦ ἐκτός»³. Τετάρτη τοῦ Ἀποκαύκου ἐπιστολὴ ἐτέθη ἐνταῦθα (ἀριθ. 7) ἡ πρὸς Γεώργιον τὸν Χωνιάτην, ἀνεψιὸν τοῦ Μιχαήλ ἤδη γνωστὸν⁴.

*Ογδοὸν κείμενον ἐκ τοῦ κώδικος τοῦ Μεσοποταμίτου (φύλλ. 42α—42β) ἐτέθη τὸ παριστῶν γράμμα προβληματικὸν πρὸς τινὰ ἐν Ἀθήναις ἐλλόγιμον, ἀνώνυμον μὲν, ἀλλ' οὐ τὸ ὄνομα ἔφερε καὶ ὁ γράφων αὐτῷ. Τὸ γράμμα τοῦτο ἀνεπίγραφον ὃν εὐρίσκεται μεταξὺ τῶν ἐπιστολῶν Ἰωάννου τοῦ Ἀποκαύκου, καὶ ἂν ἐξῆλθεν ἐκ τῆς χειρὸς αὐτοῦ, βεβαίως δὲν ἀπευθύνεται πρὸς τὸν Χωνιάτην Μιχαήλ, ἀλλὰ πρὸς τινὰ Ἰωάννην.

Τέλος ἑνατὸν κείμενον ἐτέθη τὸ ἐκ τοῦ αὐτοῦ κώδικος (φύλλ. 131α—131β) ἐπ' ὀνόματι «τοῦ Μακρεμβολίτου» γράμμα πρὸς τινὰ αὐπέρτιμον», ὃν τοῦτο χαρακτηρίζει ὡς ἄρχιερέα· βεβαίως δὲ πρόκειται ἐνταῦθα περὶ τοῦ μητροπολίτου Νικολάου τοῦ Ἀγιοθεοδώριτου, ὅστις, ὡς εἶδομεν ἄνωτέρω, ἔφερε τὸ τοῦ αὐπέρτιμου» ἄξιωμα⁵. ἄλλως δὲ ἐν αὐτῷ

Catal. cod. MSS. biblioth. Bodleianae, τ. 1, σ. 223. Δελτίον τῆς ἱστορ. καὶ ἐθνολογ. ἐταιρείας, τ. Γ', σ. 451—455, ἐνθα τὸ περὶ συνοικισμοῦ τῶν Ἰωαννίνων ἄρθρον μου.

¹ Ἐνθ. ἀν. τ. Β', σ. 330.

² Αὐτόθι σ. 350.

³ Αὐτόθι σ. 339—346.

⁴ Αὐτόθι σ. 139—146, 162.

⁵ Πρὸς Νικόλαον τὸν Ἀγιοθεοδώριτην ἀπευθύνεται καθ' ἡμᾶς καὶ ἡ παρὰ Λάμπρῳ ἐπιστολὴ Γρηγορίου τοῦ Ἀντιόχου. Ὁρα Ἐνθ. ἀν. τ. Β', σ. 400—409.

τῷ γράμματι γίνεται μνεία καὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ λογοθέτου. Τὸ γράμμα στέλλεται τῷ Νικολάῳ ἐξ Ἀθηνῶν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅπου φαίνεται διέτριβεν ὁ μητροπολίτης· ὁ δὲ τὰς Ἀθήνας ἐπισκερθεὶς Μακρεμβολίτης ἦτο, ὡς ἐξ αὐτοῦ φαίνεται τοῦ γράμματος, ἀνὴρ αὐλικός, καὶ δὲν εἶναι ἀπίθανον νὰ συνταυτίζηται πρὸς τὸν ἐπὶ Μανουὴλ τοῦ Κομνηνοῦ γνωστὸν Δημήτριον Μακρεμβολίτην¹.

Πάντα τὰ ἐννέα ταῦτα κείμενα ἐκτὸς τῆς ἱστορικῆς αὐτῶν σημασίας παρουσιάζουσι καὶ ἐνδιαφέρον καθαρῶς φιλολογικόν· ἰδίᾳ δὲ σημειώσεως ἄξια εἶναι αἱ πολυάριθμοι ἐν αὐταῖς πρωτοφανεῖς λέξεις, αἵτινες ὡς εἰκὸς δὲν εὐρίσκονται οὐδ' ἐν τοῖς λεξικοῖς. Λέξεις τοιαῦται εἶναι αἱ ἐπόμεναι.

ἀειπόρευτον, τό. Ἰωάννης Ἀπόκαυκος ἐν τῇ ἐπιστολῇ 4.

ἀναπάλειπτος. Ἀνώνυμος ἐν τῇ ἐπιστ. 8 «τῇ καρδίᾳ σε ἐγγραψάμενοι ἀναπάλειπτον ἔξομεν».

ἀντεπισάτω. Ἀνώνυμος Χωνιάτης ἐν τῇ μονωδίᾳ 2, § 4 «τὸν ἐκείνου φόρτον — — — ἐμοὶ ἀντεπέσαξεν».

ἀπαρεΐκαστος. Ἀνώνυμος Χωνιάτης αὐτόθι § 9 ἀλόγῳ καὶ ἀρετῇ τοῖς καθ' ἡμᾶς ἀπαρεΐκαστε καὶ ἀσύγκριτε».

ἀπόξυλος. Ἀνώνυμος Χωνιάτης αὐτόθι § 10 «κατὰ τοὺς ἀποξύλους τῶν ἱατρῶν».

αὐτογλώσσως. Ἀνώνυμος Χωνιάτης αὐτόθι § 4 «καὶ γράμμασι καὶ αὐτογλώσσως ἐμοὶ ἀντεπέσαξεν».

βαρυβραχέων, ὁ. Ἀνώνυμος Χωνιάτης αὐτόθι § 1 «γῆ — — σειομένη διὰ τινος βαρυβραχέοντος μυκητίου».

βωμολοχικῶς. Ἀνώνυμος Χωνιάτης αὐτόθι § 10 «οὐδὲ γὰρ βωμολοχικῶς γλωσσαλγίαις τὸν λόγον ἐπέχραινεν».

διάχυτος. Ὁ αὐτὸς αὐτόθι § 6.

διομιλέω. Ἰωάννης Ἀπόκαυκος ἐν τῇ ἐπιστ. 5 «ἀναμεινάτω — — ἕως τῷ μεγαλουργῷ ἐντεύξομαι καὶ τούτῳ διομιλήσομαι περὶ τῶν κατ' ἐμὲ» κτλ.

ἐγερτήριος, ὁ καὶ ἡ. Ἐν τῷ Θησαυρῷ Στεφάνου καὶ παρὰ τῷ Σοφοκλεῖ σημειοῦται ἐκ τοῦ Αἰλιανοῦ μόνον τὸ οὐδ. ἐγερτήριον. Ἰωάννης Ἀπόκαυκος ἐν ἐπιστ. 6 «Ἐπίπεμπέ μοι ἐγερτηρίους εὐχάς». Πρὸ τοῦ Ἀποκαύκου ὁ Θεσσαλονίκης Εὐστάθιος· «οἷα σάλπιγξ ἐκείνη ἡ πρὸς

¹ Κιννάμου Ἱστοριῶν σ. 37, ἐκδос. Παρισίων.

ἀνάστασιν ἐγερτήριος». W. Regel, *Fontes rerum byzantinorum*, τ. 1, σ. 58, 11.

ἐλλιμενιστέον. Ἀνώνυμος Χωνιάτης ἐν τῇ μονωδίᾳ § 11 «Ἐλλιμενιστέον τοιγαροῦν τὸν λόγον σιγῇ».

ἐνίσχυρον, τό. Ἰωάννης Ἀπόκαυκος ἐν ἐπιστ. 5 ἀπὸ τῶν σῶν ἐνίσχυρον προσευχῶν».

ἐσκελεύω. Ἀνώνυμος Χωνιάτης ἐν τῇ μονωδίᾳ § 4 αὐτοῦ διδασκάλου πεζεύειν κατὰ κυμάτων καὶ τὸν διὰ τούτων περίπατον ἐσκελεύοντος».

ἡμίνεκρος. Ἀνώνυμος Χωνιάτης § 6 «σῶμα ἡμίνεκρον». Ἰωάννης Ἀπόκαυκος ἐν ἐπιστ. 7 «νεκρὸς γὰρ οὐκ εἰμί, — — ἡμίνεκρος δέ».

ἰσηχορηγέω. Ἀνώνυμος Χωνιάτης § 8 «ἰσηχορηγουμένοις τοῦ δικαίου τὴν πλάστιγγα».

ἰσχιατική, ἡ = ἰσχίαις. Ἰωάννης Ἀπόκαυκος ἐν ἐπιστ. 6 «νόσος γὰρ μοι καὶ ἰσχιατικὴ ἐπέσφρηξεν».

καινοφυής. Ἀνώνυμος ἐν ἐπιστ. 8 «Ἀγάπην ταύτην καινοφυῇ καὶ ξενίζουσιν εἴποι τις».

καταμελιτάω = καταμελιτόω. Εὐθύμιος Τορνίκης § 7 «τὰ ἀνάκτορα περιήχεις καὶ καταμελίτας τὸν σύλλογον».

κοσμοσώτειρα. Εὐθύμιος Τορνίκης § 2 «Τολμᾷ σοι καὶ πρὸς τὴν τῶν Ἀθηνῶν εἰπεῖν πολιοῦχον, τὴν παρθένον, τὴν κοσμοσώτειραν».

μεσεύς. Ἀνών. Χωνιάτης ἐν τῇ μονωδίᾳ § 10 «τὸν μεσέα σίδηρον».

νύκτερον, τό. Οὐδέτερος τύπος τοῦ γνωστοῦ νύκτερος. Εὐθύμιος Τορνίκης § 5 «ταῦτα δὴ τὰ νύκτερα καὶ λανθάνοντα».

οἰακόστροφος, ὁ. Σημειοῦ τὸν τονισμόν. Εὐθύμιος Τορνίκης § 1 «τῆς ψυχῆς ὁ οἰακόστροφος».

ὁμοθελητής. Ἀνώνυμος ἐν ἐπιστ. 8 «ὁ τῆς ἀγάπης ὁμοθελητής τε καὶ νομοθέτης κύριος».

παρασάλευσις. Ἰωάννης Ἀπόκαυκος ἐν ἐπιστ. 7 αὐτοῦ λογιστικοῦ παρασάλευσις» Ἡ λέξις αὕτη ἦτο γνωστὴ ἐκ χρήσεως τοῦ Κοραΐ. Ὁρα Σ. Κουμανούδη Συναγωγὴν νέων λέξεων, τ. Β', σ. 778.

περικινᾶω. Εὐθύμιος Τορνίκης § 7 «περικινῶμαι τὰ ὦτα».

πεινητεία. Ἰωάννης Ἀπόκαυκος ἐν ἐπιστ. 6 «τὴν ἡμετέραν ἐν λόγοις πενητείαν ὀλβίζοντι».

πρόσπηλος. Ἰωάννης Ἀπόκαυκος ἐν ἐπιστ. 6 «ἐγὼ δούλῳ γίνεται πρόσπηλος» (ἡ ψυχὴ).

ὑπερελαφρίζω. Εὐθύμιος Τορνίκης § 6 «ὥς ἂν ὁ ναῦς — — πρὸς τὸν ἄνω δρόμον ὑπερελαφρίζοιτο».

ὑποφωτίζω. Ἰωάννης Ἀπόκαυκος ἐν ἐπιστ. 4 «ὥς μὴ ὑποφωτίσει τοσούτῳ τὰ μὴ καθ' ἑκάστα πραττόμενα».

χειραλγής. Ἰωάννης Ἀπόκαυκος ἐν ἐπιστ. 7.

ψευδεπιπλάσιως. Ἀνώνυμος Χωνιάτης ἐν τῇ μονωδίᾳ § 10 «τὸ τῆς ἀστειοσύνης ψευδεπιπλάστως ἐπιτιθέμενοι ὄνομα».

ὠμοσαρκέω. Ἀνώνυμος Χωνιάτης αὐτόθι § 40 «ὠμοσαρκοῦσι τοῖς πράγμασι».

1

ΕΥΘΥΜΙΟΥ ΤΟΥ ΤΟΡΝΙΚΗ

ΛΟΓΟΣ ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΘΗΝΩΝ ΤΟΝ ΥΠΕΡΤΙΜΟΝ

1. Ἀποροῦσιν οἱ λόγοι τίνα θρηνήσουσιν, τὸν ὑπέρτιμον πεσόντα, ἢ ἑαυτοὺς συγκατενεχθέντας καὶ κειμένους πτώμα παγχάλεπον; τὸν πρόεδρον τῆς τῶν λόγων πόλεως, ἢ τὴν πόλιν αὐτήν; τὸ μέχρι μὲν τοῦ παρόντος τῶν λόγων ἔδαφος, ἀλλὰ νῦν ἐξαίφνης ἀμουσίας χωρίον καὶ συμφορᾶς καταγώγιον; Ὡ κοινού πάθους ὦ πανδήμου κακοῦ. Κεῖται μὲν ὁ τῆς Ἀττικῆς φωστήρ, ὁ τῆς Ἐκκλησίας κόσμος, τὸ τῶν ἀρχιερέων ἀγλάισμα, τῆς συγκλήτου τὸ κλέος, ὁ τὰ πάντα καλὸς ὑπέρτιμος, συγκαταβέβληται δὲ αὐτῷ καὶ λόγων κράτος καὶ ἡ τῶν ἀρετῶν ἐστία καὶ τὸ μέγα τῶν Ἀθηνῶν ὄνομα· ἐπὶ δὲ τούτοις σκυθρωπότης καινὴ, καὶ κοσμηκὸν ἰδοὺ δάκρυον, καὶ συντρέχουσιν ἄλλος ἐπ' ἄλλῳ σεβόμενοι τῷ πάθει καὶ τὸ τῆς ζημίας ἀποκλαιόμενοι μέγεθος. Ὁ μὲν βαθὺ στένει καὶ ἀνακαλεῖται τὸν φίλον, ὁ δὲ δακρύει καὶ ἐπιβοᾷται τὸν εὐεργέτην, ὁ δὲ τὸν πρᾶον, ὁ δὲ τὸν λόγιον καὶ ἄλλος ἄλλο τι τῶν εἰς μνήμην ἡκόντων τοῦ πενθουμένου καλῶν· ὁ δὲ ἀδελφὸς Λογοθέτης—ἄλλ' οἴμοι, συγχεῖται μοι ὁ λόγος καὶ κινεῖ τὸ πάθος τὰ δάκρυα—κλύει μὲν καὶ τοῦ τῶν πολλῶν στεναγμοῦ καὶ τοῦ τῶν ἀρετῶν καταλόγου καὶ ὑπερανάπτεται οἱ τὸ δάκρυον· ἀναπεμπάζων δὲ καὶ αὐτὸς καὶ τῶν ἀδελφικῶν χαρίτων τὸ σμῆνος καὶ προστιθεῖς τοῖς λεγομένοις ἃ τοῖς ἄλλοις ἡγνότηται, ὑψοῖ τὸν κλαυθμόν, ἐπαίρει καὶ ποιεῖται τὰ πάντα μεγίστου πένθους ὑπόθεσιν,

«Οἷχεται μοι» λέγων «ὁ ἀδελφός, ἡ κρηπίς τοῦ γένους, ἡ τῶν ἀδελφῶν εὐλογία, τῆς συγγενείας ὁ στέφανος. Οἷχεται ἡ φιλαδελφία, νικήσας τῶν Διοσκούρων τὰ σεμνὰ διηγήματα ὁ δίχα συζυγίας γεννήτωρ καὶ δίχα γάμου πατήρ, ὅσα καὶ τοῖς συγγόνοις εἰς γε κηδεμονίαν τὰ πατρός ἤρκεσε καὶ πολλὰ κατὰ πνεῦμα τούτοις γεγέννηται. Οἷχεται μοι ὁ ἀγιασμός τῆς οἰκίας, τῆς ψυχῆς ὁ οἰακόστροφος, ἡ ὑγεία τοῦ σώματος, ἡ τῶν μεριμνῶν λύσις, ἡ παντὸς πάθους παραμυθία, τὸ ἐμὸν ἐντρύφημα καὶ καλλώπισμα. Οἷχεται μοι — ἀλλὰ πῶς καρτερῶ καὶ λέγειν; — αὐτὸ φάος, αὐτὴ πνοή. Ἄλλ', οἶμοι, τίνα ταύτην οἷχῃ τὴν πορείαν, ἀδελφε φίλτατε; τίνα στέλλῃ¹ ταύτην ὁδόν; Ἄρα μοι ἐπανήξεις καὶ πάλιν; ἄρα σε ὄψομαι τὸν ποθούμενον καὶ χρή με πέμπειν ἐς Ἀθήνας σὸν κομιστῆρα καὶ γράμματα, ἢ ἀμετάτρεπτά σοι τὰ τῆς ἀποδημίας καὶ ἀληθὲς τὸ θρυλούμενον², ἐγὼ δ' ὡς ἐν ὄνειρῳ ὑπὸ τοῦ πάθους πεπλάνημαι; Ἐλάνθανον ἄρα χθὲς σε προπέμπων εἰς Ἀθῆναι, οὐκ εἰς Ἀθήνας τὰς σὰς³ ἠγνόουν, ὡς οὐκ ἐπὶ τὰ σοὶ φιλούμενα χωρία τῆς Ἀττικῆς μεταβαίνεις, ἀλλ' εἰς τὰ Περσεφόνης καὶ Πλούτωνος⁴ ἢ γὰρ ἐν ἀμφοτέραις εἰχόμεν καὶ τὴν ὁδὸν ἀπεκώλυσα, ἢ συνειπόμην τῷ ποθουμένῳ μέχρι καὶ τάφου⁵ καὶ μνήματος. Ὡ θρυλουμένη⁶ πόλις Ἀθήνα⁷, <σὲ καὶ>⁸ μόνον ἀδελφός χρυσέαν ὄντως διὰ τοῦ λαμπροτάτου κόσμου τῶν ἀρετῶν καὶ εἶναι καὶ καλεῖσθαι πεποίηκεν, ὡς ὑπόχαλκόν <τιν>⁹ τοῦτο τὸ δυσηχὲς ἡμῖν ἠχῆσας τοιαύτην ἀποστείλασα φήμην. ἢ δὴ γενέσθαι μὴ ὤφειλε. Ποῦ σὺ καὶ ὁ τεθρυλημένος⁸ τοῦ Ἑλείου βωμός; Εἶπερ οὐκ ἔλαθες οἶκτον τῶν τοσούτων καλῶν, οἷς ὁ ἐμὸς ἀρχιερεὺς ἐσεμνύνετο, ἀλλὰ προῦδωκας οὕτω ῥαδίως τὸν παρὰ πᾶσι ζητούμενον».

2. Τολμᾷ καὶ πρὸς τὴν τῶν Ἀθηναίων εἰπεῖν πολιεύχον, τὴν παρθένον, τὴν κοσμοσώτειραν. «Σὺ μὲν, ὦ δοχεῖον τῆς καθαρότητος, τὸν ἀγνὸν τῆς Ἐκκλησίας νυμφίον πρὸς ἑαυτὴν ἐφειλύσω καὶ λειτουργεῖν

¹ Ἐν τῷ κώδικι *στέλλῃ*.

² Ἐν τῷ κώδικι *θρυλούμενον*.

³ Ἐν τῷ κώδικι *τάφον*, τῆς λέξεως οὔσης κεκλασμένης καὶ ἐπιφερούσης τὸ σημεῖον τοῦ *ον*.

⁴ Ἐν τῷ κώδικι *θρυλλομένη*.

⁵ Οὕτως ἐν τῷ κώδικι.

⁶ Μικρὸς τόπος διάτρητος, ἐνθα τὸ σημεῖον τοῦ καὶ μόλις διακρίνεται.

⁷ Μικρὸς τόπος ὡσαύτως διάτρητος, ἐν ᾧ χωροῦσι τρία στοιχεῖα.

⁸ Ἐν τῷ κώδικι *τεθρυλλημένος*.

σοι μετὰ τῶν ἀγγέλων ἐκάλεσας, τοῦ τὴν (?) κἀκείνῳ τὸ σπουδαζόμενον διαβῆναι τὸν τῇδε βίον καὶ πρὸς τὰ ὑψηλότερα μετατάξασθαι· τὸ δὲ σὸν περίκλυτον τέμενος, ἡ σὴ περιθρύλητος¹ πόλις καὶ τρίτος ἔγωγε, οὐ φέρομεν τὴν ζημίαν καὶ τὴν ἀδικίαν ἐπιβοώμεθα. Οἷος ἡμῖν ἐπιλέλοιπε τῷ ναῷ μὲν θύτης, Ἀθηναίοις δὲ ὁ προστάτης καὶ τοῖς ἀδελφοῖς ὁ παρήγορος». Ταῦτα λέγει δακρύων ὁ Λογοθέτης, ταῦτα θρηνῶν ἀναφθέγγεται· ἀδελφαί δὲ καὶ νύμφη, τὰ καλλιστεῖα τοῦ θήλεος, θρηνοῦσαι μὲν οὐ συγκαλοῦνται λιγυρώτερον κόψασθαι, οὐδὲ τοῖς πολλοῖς ἐξάκουστα κλαυθμυρίζονται, αὐταί τε σεμνότητες οὔσαι τύπος καὶ πάσαις ἀρεταῖς διαλάμπουσαι καὶ τὸν μέγαν ἐν ἀρχιερεῦσι πενθοῦσαι, τὸν ὑπέρτιμον καὶ ὑπέρσεμνον. Εἰσελθοῦσαι δὲ εἰς τὸ ταμεῖον καὶ σκότος ἑαυταῖς — κατὰ τὸ γεγραμμένον — συγκλείσασαι, στενάζουσιν ἐκ βαθέων καὶ σῶφρον ἐπιστάζουσι δάκρυσιν, «Τίς ἡμῶν τὴν καλὴν ἀρμονίαν» λέγουσαι «διαλύκε; τίς τὴν χρυσεάν ὄντως σειρὰν διέρρηξε; τίς ἀδελφῶν χορὸν διασπάραξε, τὸν κορυφαῖον ἀποσπάσας καὶ προὔχοντα; μὴ καὶ πάλιν πρέσβυς παρὰ βασιλέως ἐστάλη, καὶ λιπὼν ἡμᾶς ὅξυν ποιεῖται τὸν δρόμον, τὰ τῷ βασιλεῖ φίλα καταπραξάμενος; ὦ, εἴθε ἦν πρεσβεία καὶ ταῦτα καὶ εἰς μακρὰν ὁδὸν ἀπεδήμησε· ἦν γὰρ ἂν ἐλπίζομένη καὶ ἡ ἐπάνοδος· νῦν δὲ ἀλλὰ μακρὰ μὲν ὡς ἀληθῶς ἡ πορεία, μακροτάτη δὲ ἡ ἀποδημία καὶ ὡς φασιν ἀνυπόστροφος. Ποῖος ἔχει σε χῶρος τὸν ἡμέτερον λύχνον; ποῖα σε πόλις κεκλήρωται; Ἐὰν τὰς σὰς Ἀθήνας οἰκῇς, πρὸς ἃς δραμαίως ὑπείγου τοῖς ἐνθαδὶ συνταξάμενος, τάχα σε καθιούμεθα καὶ νῦν περιμένουσαι καὶ τὴν γλυκεῖαν ὄψιν οὐκ ἀπελπίσομεν· εἰ δ' ἄλλαχοῦ πού μετέβης ἐκεῖθεν βασιλικοῖς κελεύσμασιν ὑπερετησόμενος, μόνον ἦτω τῶν ἐπιγείων ὁ χῶρος καὶ πάλιν τὸν ποθοῦμενον ἐξομεν. Πολλάκις σε τοῖς βασιλείοις ἐγκαρτεροῦντα καὶ τῷ κρατοῦντι προσδιαλεγόμενον ἀνεμείναμεν, καὶ ἐθέλγες ἡμᾶς ἐπανήκων τῷ προσηνεῖ καὶ βλέμματι καὶ φωνήματι· νῦν δ' ἀλλὰ πικρὸς ἡμῖν ἄγγελος ἦλθεν ἀπαγορεύων τὴν ἔλευσιν. Οὐκέτι σου τὴν προσηνῆ θεὰν ὁψόμεθα· οὐκέτι σου τῆς ἰλαρᾶς φωνῆς ἀκουσόμεθα· οὐκ ἐτίλαμπροὺς ἡμῖν ποιήσεις τοὺς οἴκους, μόνος² ἐν τούτοις φαινόμενος, καὶ τὸν σεπτὸν παρθενῶνα τοῦτον, ὃν ὑπὸ ταῖς σαῖς εὐχαῖς ἐθεμελιώσαμεν· οὐκέτι κοσμήσεις ἡμῖν τὴν τράπεζαν, ἅλατι θείῳ παραρτύων αὐτὴν καὶ πνευματικὰ συμπαραμιγνύων καὶ ὑψηλότερα βρώματα·

¹ Ἐν τῷ κώδικι περιθρύλλητος.

² Μήπως «μόνον»; Σ. Σ.

οὐκέτι βελτιώσεις καὶ σωφρονίσεις ἡμᾶς, πασῶν ἀρετῶν ὑπόδειγμα τὴν σὴν διαγωγὴν προτιθέμενος».

3. Τοιοῦτός σοι καὶ ὁ τῶν ἀδελφῶν καὶ τῆς νύμφης ὁ θρῆνος, ὃ δέσποτα· τὰ δὲ τῆς ἱερᾶς τῶν συμποιμένων λογάδος, τὰ δὲ τῶν ἐν τέλει καὶ τῶν ὑψηλοτέρων καὶ τοῦ τῆς πολιτείας πληρώματος, ποίαν ψυχὴν οὐ συνθρύπτουσι; Θρηνεῖ σε τῶν πατριαρχῶν ἡ τριάς, τὸν τέταρτον μετ' αὐτοὺς καὶ τῆς Τριάδος ζηλωτὴν ὑπέρμαχον· ὁ οὐκουμενικός καὶ ἡμέτερος πατριάρχης τὸν οἰκουμενικὸν λαμπτήρα, τὸν πανταχοῦ ταῖς ἀρεταῖς διαλάμπαντα· ὁ τῶν Ἱεροσολύμων καὶ τῆς Ἀγίας Γῆς ἀρχιποίμην τὸν ἱερὸν ποιμένα καὶ ἅγιον· ὁ τὴν Θεουπολιτῶν κατακοσμῶν ἐκκλησίαν τὸν τοῦ Θεοῦ πολίτην καὶ κληρονόμον τῆς ἄνω πόλεως. «Οἶμοι» λέγοντες, «ὅτι ἀπόλωλεν εὐλαβὴς ἀπὸ τῆς γῆς¹, ὅτι ἐξέλιπεν ὁ σοφὸς ἐν ἀρχιερεῦσιν, ὁ σοφίαν γνούς καὶ παιδείαν καὶ νοήσας λόγους φρονήσεως, δέξασθαί τε στροφὰς λόγων καὶ κρίμα κατευθύναι² δυνάμενος καὶ — τοῦτο δὴ τὸ τοῦ ἀποστόλου — εἰς Θεὸν αἰχμαλωτίζειν ἅπαν νόημα δεξιότατα³, ὁ σεμνὰ λέγων (κατὰ τὸ γεγραμμένον) καὶ ἀνοίγων ἀπὸ χειλέων ὀρθά⁴, <οἷς> ὁ <τῷ>⁵ Θεῷ φίλος χαρακτηρίζεται».

4. Ἡ δὲ καθ' ἡμᾶς ἀδελφότης ὀρφανίαν ἀντικρυς ἀποδύρεται καὶ ἵσταται σοι ἄλλος ἄλλοις ἀγαθῶν ἀφηγούμενος, ὧν αὐτοῦ παρεῖχες ἐκάστοτε, τὰ μὲν τοῦ ἀδελφοῦ Λογοθέτου, ὃν τῷ χαρίσματι Θεὸς τῆς ἀντιλήψεως ἐχαρίτωσε, τὰ δὲ πολλὰ καὶ δι' ἑαυτοῦ τὰς οἰκείας χεῖρας τούτοις ἀπλῶν καὶ ὧν ἂν τις χρήζει μεταδιδούς. Οὐκ ἦν ἐπιὸν⁶ πάθος, ὃ μὴ διὰ σοῦ τὴν θεραπείαν ἐλάμβανεν· ἡ γὰρ τῆς ἐκ τῶν λόγων ἐχρηζε παρακλήσεως καὶ ἤρκει σοι τὸ ρεῦμα τῆς γλώττης ὑποσῦραι τοῦ κακοῦ τὴν ἐπήρειαν, ἢ λαβεῖν ἐδεῖτό τε καὶ παραμυθήσασθαι ἐνδειαν καὶ ταχὺν εὕρισκέ σε δότην καὶ ἱλαρώτατον. Ὡ πόσους ἔθρεψας τῶν ἀρχιερέων, οἷς οὐκ αὐτάρκη⁷ τὰ βρώματα, πόσοις ἐθάρυνας χρυσίῳ τὰς χεῖρας, πόσοις παρέσχες ἐνδύματα, «Ἐνδύσασθέ μοι» λέγων αἱ ἱερεῖς, ἅπερ ἀπὸ δικαίων πόρων ἔχω κτησάμενος». Ἀλλ' εἴχῃ τις εἰπεῖν πρὸς τὸν βασιλέα καὶ τὸν

¹ ὅτι—γῆς] Μεγαλίου Ζ', 2.

² σοφίαν—κατευθύναι] Παροιμ. α', 2, 3.

³ εἰς Θεὸν—νόημα] Πρὸς Ῥωμ. 2, 1', 5.

⁴ σεμνὰ—ὀρθά] Παροιμ. η', 6.

⁵ οὕτω συμπληρῶ δύο μικροὺς τόπους ἐν τῷ κώδικι διατρήτους.

⁶ Ἐν τῷ κώδικι ἐπιών.

⁷ Ἐν τῷ κώδικι οὐκ αὐτάρκη.

βασιλικὸν ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας ἔλεον ἐκκαλέσασθαι; ἤρκει τῷ ὑπερτίμῳ γνωρίσας τοῦτο καὶ τοῦ λοιποῦ φροντίδων ἀπήλλακτο· εὐθὺς γὰρ ἐζήτησε τὸν Λογοθέτην, καὶ προσιὼν μετὰ τοῦ συνήθους ἐκείνου βλέμματός τε καὶ σχήματος καὶ τῆς ἐπικοσμούσης αἰδοῦς, ἥς γε εἶχες ἐπικαθημένης πειθοῦς τοῖς χεῖλεσιν, ἀπήγγειλες αὐτῷ τὰ πρὸς χρείαν καὶ ἦν ὁ ἀδελφός σοι πειθήνιος· πῶς δὲ οὐκ ἔμελλεν ὁ ταχὺς αὐτόθεν εἰς οἶκτον καὶ πρὸς ἀντίληψιν ἐτοιμότατος ὑπὲρ ἀδελφοῦ τοιούτου παρακαλούμενος; Καὶ ὅπερ εἶναι λέγεται τὸν ἀρχιερέα μεσίτην τῶν ἀνθρώπων καὶ τοῦ Θεοῦ, τοῦτο κἀνταῦθα παρεδείκνυς ὁ ἀληθὴς ἀρχιερεὺς τοῦ Θεοῦ· ἐλάλεις πρὸς τὸν ἀδελφόν, ὡς Ἀαρὼν πρὸς Μωϋσῆν τὸν ὑποφήτην Θεοῦ, ὃ δὲ ἀνῆγε πρὸς τὸν καθ' ἡμᾶς Θεόν, τὸν αὐτοκράτορα, τὰ λεγόμενα καὶ αὐθις διὰ σοῦ τοῖς ἀνθρώποις τὰ τοῦ αὐτοκράτορος ἐχρημάτιζε.

5. Τί δὲ ἀλλὰ πρὸς ἀρχιερεῖς σοι ταῦτα μόνον, ἀλλ' οὐχὶ καὶ πρὸς μοναχοὺς καὶ μιγάδας καὶ πᾶσαν τύχην τοῦ πολιτεύματος; Βαβαὶ πόσοις ὀργὴν βασιλικὴν διὰ τοῦ ἀδελφοῦ κατεστόρεσας, πόσοις ἥνοιξας τὰ σπλάγχνα τοῦ βασιλέως, κατὰ καιρὸν κλειόμενά¹ τε καὶ ἀνοιγόμενα. Καὶ φόνου μὲν τινὰς οὐκ ἐρύσω, κατὰ τὸν ὁμωνυμοῦντά σοι μέγαν θύτην ἐκείνον, τῆς Μυρέων τὸ καύχημα, ὅτι μὴ βασιλέα φονοῦντα πλουτοῦμεν καὶ πρὸς ὀργὴν ἀπαραίτητον· κόρας δὲ πολλάς, δυστυχοῦντων τέκνα πατέρων, κατ' ἐκείνον ἐνυμφαγώγησας, ἐκ τῶν θυρίδων τοῦ βασιλικοῦ ταμείου τὸν χρυσὸν ἀντιστρόφως ἐξακοντίσας τοῖς χρήζουσι. Κοινὸς ἄρα² ἦσθα λιμὴν τοῖς τὸ πλατὺ τοῦ βίου πέλαγος διαπλέουσι· κοινὸς τοῖς ναυαγοῦσι φρυκτῆρ, κοινὸν τοῖς ζύμπασι παραμύθιον. Χηρῶν δὲ προστατῆς καὶ πατὴρ ὀρφανῶν τίς οὕτω κατὰ τὸν μέγαν Ἀθηναίων³ ἐχρημάτισεν; ὃν πάλαι καὶ τοῖς τοῦ Θεοῦ βουλήμασιν ὑπηρετούμενος βασιλεὺς καλῶς ἄρα καὶ δικαίως τοῦ τῶν ὀρφανῶν προϋστήσατο τάγματος. Ἐξ ἐκείνου γοῦν ἐννοήσας οἷον καλὸν ὀρφανῶν προστασία καὶ πενομένων προμήθεια, μετεβίβασε τὴν κλησιν εἰς ἔργον καὶ τὴν ἐπωνυμίαν ἤγαγεν εἰς ἀλήθειαν, καλὸν εἶναι φάμενος ὀρφανοτρόφον εἶναι ἢ λέγεσθαι, κρεῖττον ἔχων τὸ <ἐκ>⁴ πραγμάτων καὶ μὴ ἐκ τῆς ἀξίας παρωνυμίζεσθαι. Πολ-
λούς, εὖ οἶδα, τῶν παρεστώτων οἱ λόγοι μάρτυρας ἔχουσιν, οὓς καὶ εἶδον θρηνοῦντας καὶ θαλερόν τὸ δάκρυον ἀκοντίζοντας, καὶ μακρὸν ἤκουσα

¹ Κλειόμενά] ἡμετέρα διόρθωσις ἀντὶ τοῦ ἐν τῷ κώδ. ἀκαταλήπτου μοι λεγόμενά.

² Ἐν τῷ κώδικι ἄρα.

³ Φαίνεται ὅτι ἐλλείπει λέξις τις, ὡς π. γ. «λοιμόν». Σ. Σ.

⁴ Ἡμετέρα προσθήκη.

ποιουμένους τῶν εὐεργεσιῶν τὸν κατάλογον· συνελόντα γὰρ εἰπεῖν ἢ εὖ τις ἐπαθεν ὑπ' αὐτοῦ, ἢ εὖ ἤκουσεν, ἢ ὑπὲρ λίαν ἐφιλήθη καὶ ταῖς διφθέραις τῆς ψυχῆς ἐγκατῶκισται.

β. Ὡς καρδίας πλάτος, πάντας χωροῦν καὶ δεχόμενον· ὡς ψυχῆς γλυκύτης εἰς πάντας φθάνουσα καὶ μὴ τῷ συνεχεῖ τῆς μεταδόσεως ἐπιλείπουσα· ὡς μάννα θεῖον, σήμερον κενούμενον καὶ αὔριον πληθυνόμενον· ὡς ποταμὸς ἀγάπης εἰς πολλὰ σχηματιζόμενός τε καὶ μεριζόμενος καὶ πλήθων πάλιν τοῖς ρεύμασιν· ὡς ἄνθρωπος ἀποστολικός· ὡς τοῦ Εὐαγγελίου μαθητῆς καὶ διδάσκαλος· οὐ γὰρ τοὺς ἀγαπῶντας μόνον, ἀλλὰ καὶ τοὺς μισοῦντας ἠγάπησεν¹, εἰ καὶ πού τις ἦσαν οὗτοι τινές. Οὕτως ἀπείχε τοῦ λυπῆσαι τινά, ὥστε καὶ τὸν δυσμεναίνοντα κατεμάλθασσε² καὶ τῷ προσηνεῖ τοῦ ἡθους καὶ μελιχίῳ καὶ τῇ τοῦ στόματος μελιχρότητι πλέον ἢ τοῖς κρούμασιν Ὀρφεὺς καταθέλγων εἰς ἀγάπην παρεδιόζετο· τυφὸν δὲ καὶ ἀλαζονείαν οὐδ' εἶπερ ἦν ἐξεπίστατο· ὃν οὐδὲ προσεῖπεν τις ἐφθασε πρότερον, οὐδὲ κλίνει πλέον τὴν κεφαλὴν, ταῦτα δὲ τὰ τῆς καλῆς χαρακτηρίσματα ταπεινώ(σεως)³, καὶ ταῦτα τοσοῦτον περικείμενον ὄγκον ἀξιωμαίων καὶ τοσαύτη δόξη περιστεφόμενον, τὰ πρῶτα φέροντα τῆς συγ(κλ)ήτου⁴ καὶ τῆς συνόδου τὰ τιμιώτερα. Τίς ἤκουσε τὸν ὑπέρτιμον καὶ οὐκ ἐσεβάσθη καὶ πρὸ τοῦ βλέμματος; τίς τὸν⁵ Ἀθηναίων ἐθεάσατο καὶ οὐχ ὑπεξέστη θώκου καὶ πόρρωθεν; Εἰ μὲν γὰρ τοῖς ἐξωθέν τις προσεῖχεν, ἀπὸ τῶν ἐξωθεν ἐξεπλήττετο· εἰ δὲ παρακύπτειν εἰς τὰ ἐνδον ἠπίστατο⁶, τὰς ἀρετὰς κατενόει καὶ διὰ ταύτας ἐθαύμαζεν. Ἡττᾶτο δὲ ἄρα⁷ τοῦ ἀνδρὸς ὥσπερ τυφός, οὕτω καὶ γαστρός ἡδονὴ καὶ φλεγμαίνουσα τοῖς βρώμασι τράπεζα· οὐ γὰρ ἠνείχετο τρυφᾶν, ἄλλων πεινῶντων, τὴν ἐντολὴν εὐλαβούμενος καὶ τὸ «φαγεῖν οὐκ ἐδώκατέ μοι» καὶ τὴν ἐντεῦθεν ἀπόφασιν⁸. Οὐκ ἤθελε τὴν γαστέρα παχύνειν, ὥς ἂν ὁ νοῦς ἐκλεπτόναιτο καὶ ἀναβαίνειν ἔχει ῥαδίως καὶ πρὸς τὸν ἄνω δρόμον ὑπερελαφρίζοιτο⁹. Ἐντεῦθεν ἀσιτία καὶ ἀγρυπνία καὶ πρὸς Θεὸν ὕμνοι παννύχιοι, ἢ κατὰ γῆς στρωμνὴ καὶ ὁ τάπης, ταῦτα δὲ τὰ νύκτερα καὶ λανθάνοντα. Ἐντεῦθεν ἢ κατὰ Θεὸν φιλοσοφία καὶ ἢ δι' ἐγκρατείας τῆς ψυχῆς κάθαρσις, καὶ ἢ πρὸς Θεὸν ἀνάτασις ἢ ἀνάβασις.

¹ Πρβλ. Ματθ. ε', 44. — ² Ἐν τῷ κώδικι κατεμάλθασσε. — ³ Τόπος διατήρητος 4 στοιχείων ἐν τῷ κώδικι. — ⁴ Τόπος διατήρητος 2 στοιχείων. — ⁵ Ἐν τῷ κώδικι τῶν. — ⁶ Ἐν τῷ κώδικι ἐπίστατο. — ⁷ Ἐν τῷ κώδικι ἄρα. — ⁸ Πρβλ. Ματθ. κε', 42. — ⁹ Ἐν τῷ κώδικι ὑπερελαφρίζοιτο.

7. Ἡ δὲ τῶν λόγων χάρις ὅποια καὶ πόσα τὰ τῆς σοφίας γνωρίσματα; ῥητορικὴ κατορθομένη πρὸς ἄκρον καὶ ἐπὶ τὸν σοφιστικὸν ἐντεῦθεν θρόνον ἀνάγουσα, φιλοσοφία καὶ Ἀριστοτέλεις καὶ Πλάτωνα, καὶ φύσις πολυπραγμονομένη καὶ οὐρανὸς ἐρευνώμενος, καὶ ἐπὶ τούτοις τὰ ἡμέτερα καὶ θειότερα, δι' ὧν τὸ ἐκείθεν ἄλμυρὸν ἀποκλύζεται ῥεῦμα καὶ εἰς τὸ γλυκερὸν καὶ πότιμον μεταβάλλεται. Ἐγὼ σε καὶ μετὰ ῥητόρων ἦνεσα καὶ μετὰ φιλοσόφων ἐθαύμασα· καὶ μετὰ τούτων γὰρ ἐθεώρεις καὶ σὺν ἐκείνοις ἐπανηγύριζες· συνῆπτες τῇ τῶν συλλογισμῶν πειθανάγκῃ τὴν ἐκ ῥητορικῆς πιθανότητα καὶ ὑπῆρχες τὰ ἐς λόγους ἀήτητος. Ὡς πῶς τοὺς βασιλικοὺς ἐξύμνεις ἄθλους ὁ ῥήτωρ καὶ τὰ ἀνάκτορα περιήχεις καὶ κατεμελίτας¹ τὸν σύλλογον. Ἔτι μοι τὰ τοῦ μέλους ἔναυλα τάχα καὶ καὶ περικνωμαὶ τὰ ὦτα καὶ πρὸς τὴν μνήμην οἷον ἀναπτέρυσσονται· οὐδὲ τῶν κρότων ἐλαθόμην, οὗς σοι τὸ γερούσιον ἐχαρίζετο. Εἰδὼν σε καὶ τοῖς ἐκ τῶν ἔθνων ἐπιστρέφουσι τὰ σωτηριώδη πάλαι δόγματα προτιθέμενον· ἐδάστασας γὰρ καὶ σὺ τὸ τοῦ Κυρίου ὄνομα μετὰ Παύλου καὶ τῶν ἔθνων διδάσκαλος ἐχρημάτισας². Ὡς λαμυρᾶς γλώττης ἐκείνης, ἥ καὶ βάρβαρα κατέθειλγεν· ὦ πειθοῦς καὶ λόγων ἰσχύος, ὅφ' ὧν καὶ ὄρη κατὰ τὸν τοῦ Κυρίου λόγον μετεκινούντο καὶ μετετίθεντο³, τὰ ἐπηρμένα ἔθνη δηλαδὴ καὶ ὑψηλοκάρδια, πρὸς τὴν τῆς ἀληθοῦς ἐπίγνωσιν πίστεως. Ἐντεῦθεν ἄθλόν σοι τῆς σοφίας Ἀθηναί, τὸ τῆς σοφίας ἀνάκτορον, καὶ διαδέχεται σου τὸν σοφιστικὸν θῶκον ὁ τῆς ἀρχιερωσύνης θρόνος ὁ ὑψηλότετος.

8. Τὰ δὲ ἐξῆς αὐτοὶ λεγέτωσαν Ἀθηναῖοι, πόσον μὲν αὐτοῖς καὶ ποσάκις φόρου φόρον ἐλάφρυνας, πόσον ῥεῦμα πρακτορικῆς ἀπληστίας αὐτοῖς ἀνέστειλας, πόσας κῆρας⁴ ἐτέρως ὁ ἀλεξίκακος ἀπεσόβησας, αὐτὸς ἐμψυχὸς γεγονώς Ἐλέου βωμὸς Ἀθήνησι· καὶ εἰς γόνυ κλιθεῖσαν⁵ τὴν πάλαι μακαρίαν πόλιν⁶ ἀνέστησας, ἐλευθεροῦν τὰς⁷ Ἀθήνας καὶ νῦν ὥσπερ ἀκούσας πάλαι⁸ τῆς Πυθίης χρησιμώδημα. Τὴν δὲ πάλαι⁹ μὲν ἀκρόπολιν, νῦν δὲ τῶν Ἀθηναίων μητρόπολιν, ὦ μετὰ πόσους τοὺς ἐκείσε προεδρεύσαντας ἐμεγάλυνας, ἄλλους τε ἀνεγείρας¹⁰ οἴκους, κάλλος

¹ Ἐν τῷ κώδικι κατεμελίτας. — ² Πρὸς Πράξ. θ', 15. — ³ Πρὸς Ματθ. ιζ', 20· κα', 21. Μάρκ. ια', 23. — ⁴ Ἐν τῷ κώδ. κείρας. — ⁵ Ἡμετέρα διόρθωσις ἀντὶ τοῦ ἐν τῷ κώδ. λιθεῖσαν. — ⁶ Ἡμετέρα διόρθωσις ἐν τῷ κώδ. πάλιν. — ⁷ Ἐν τῷ κώδ. ἐλευθεροῦντας. — ⁸ Ἐν τῷ κώδ. πάλαι. — ⁹ Ἐν τῷ κώδ. πάλιν. — ¹⁰ Ἐν τῷ κώδ. ἀνέγειρας.

καὶ μέγεθος ἔχοντας, καὶ δὴ καὶ τὸν παρθενικὸν θεῖον δόμον, τὸ περιφανὲς τῆς βασιλείας ἀνάκτορον, ὅσον εἶχες ἐξασκήσας εἰς κάλλος καὶ πολλῷ χρυσίῳ δειξας μαρμαίροντα, ὡς ἂν εἶησαν τῇ καθαρωτάτῃ παρθένῳ καὶ ναὸς καὶ θύτης ὑπέρλαμπροι. Ὡς θεῖα ὄντως ἐκείνη ψῆφος ἡ σοὶ τὰς Ἀθήνας ἐπικληρώσασα· σὲ γὰρ ἔχρην οἶμαι ταύτης καὶ οὐκ ἄλλον τότε λαχεῖν, ἵνα μετὰ Δημοσθένην τὸν ῥήτορα ῥήτωρ πάλιν περιλαλῇ καὶ περικροτῇ τὰς Ἀθήνας, οὐδὲν τοῦ Δημοσθένους λειπόμενος, ἵνα μετὰ Παῦλον τὸν ἐθνῶν καὶ κήρυκα καὶ διδάσκαλον ἐθνῶν ὁ διδάσκαλος αὐθις ἐπὶ τὸν τοῦ Ἀρείου πάγον καθίσῃ καὶ τὰ σοφὰ λαλήσῃ καὶ ξενίζοντα· τὸ δὲ δὴ μεῖζον καὶ λόγου πλείονος ἄξιον, ἵνα τὸν ἄγνόν συμφίον καὶ θύτην ἡ ὑπέραγνος νύμφη καὶ Θεοῦ μήτηρ κληρώσῃται, ἐχ<η>¹ τε τοῦτον καὶ καθαγαῖς χερσὶν αὐτῇ προσάγοντα τὸ θυμίαμα καὶ χεῖλεσιν ἄρρυπάροις τὸν παννύχιον ὕμνον, ὃν ἐνπεῦθεν ἤσκησε, προσεπᾶδοντα.

9. Ἀλλὰ γάρ, οἶμοι, καὶ πάλιν θρηνεῖν οἱ λόγοι βιάζονται, καὶ εἰς μνήμην ἐλθόντες τῶν τοῦ κειμένου τηλικούτων καλῶν ἀδακρυτὶ παραδραμεῖν οὐκ ἐθέλουσιν. Ὡς² οἷον ἀγαθὸν ἀπερρύη, πηλίκον χρῆμα παροίχεται, οἷον μέμυκε στόμα, ποία γλῶσσα σεσίγηκεν, οἷος αἰθέριος ἠπράκτησε νοῦς, οἷαι χεῖρες ἐνάρκησαν, αἱ κατὰ ποταμὸν τὸν ἔλεον ῥέουσαι. Οἰκτρὸν καὶ πόδες ἀκίνητιζοντες, οἷς χθὲς ὁ δρόμος τοῦ Εὐαγγελίου τῆς εἰρήνης συντονώτερον ἀπετείνετο, ὡς ἄρα πάντα τὰ κάλλιστα δι' ἐνὸς ἀνῆρπασται σώματος· καὶ κωφεύσει μὲν πάντως τὰ τῆς συνόδου, σκυθρωπάσει δὲ μετὰ τοῦ βασιλέως καὶ τὰ βασίλεια, καὶ τὸ βῆμα στενάξει διὰ τὸν ἀληθῶς τοῦ βήματος ἄξιον. Ἀθηναί, μηκέτι χρυσαῖ καλεῖσθε³· τὸν γὰρ ὄλβον τὸν πολύτιμον ἀπωλέσατε καὶ νῦν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν ἀνθρακες, ἐξ ὧν καὶ τὸ τοῦ πένθους πῦρ ὑπανάπτεται· μηκέτι ἐπὶ τῷ μελισταγαί τοῦ Ὑμηττοῦ⁴ μεγαλαυχεῖτε⁵ κρουνῶ· ἰδοὺ πικρίαν κοσμικὴν ἀποβλύζετε. Ὡς δυστυχῇ τὴν ἡμέραν ἐκείνην εἶδεν ὁ ἥλιος, ἐν τῇ τῶν πρὸς Ἀθήνας ἤψατο δρόμων, ἡμῖν τὰ ἔσχατα συνταξάμενος· οὐχ ἥλιος δὲ ἄρα μόνον, ἀλλὰ καὶ ὁ σοφὸς ἡμῶν αὐτοκράτωρ τὸ τῆς ἀποδημίας δυστυχὲς κατενόησε, καὶ τάχα μὲν ἐπέσχεν αὐτῷ τὸν δρόμον, ἀλλὰ τὸ τῆς γνώμης οὐκ ἐκώλυσε πρόθυμον· ἦσαν γὰρ τὰ τῶν Μοιρῶν

¹ Τόπος ἐνὸς στοιχείου διάτρητος ἐν τῷ κώδικι, ὅπου καὶ τὸ χι ὡς λάμβδα διακρίνεται. — ² Ἐν τῷ κώδ. ὦ. — ³ Ἐν τῷ κώδ. καλεῖσθαι. — ⁴ Ἐν τῷ κώδ. ὕμηττοῦ. — ⁵ Ἐν τῷ κώδ. μεγαλαυχεῖται.

ισχυρότερα· καὶ μὴ πεσεῖν ἀμήχανον πάντως τὸν ὀρισθέντα πεσεῖν· ὅθεν καὶ νικήσας ἡττήθη καὶ περιγεγόμενος πέπτωκεν. Ἡφατο μὲν καὶ πάλιν τῶν δρόμων, ἀλλ' ἡγνόει τρέχων τὸν θάνατον· ἅμα γὰρ Ἀθηνῶν ὑπέβη καὶ ἅμα ὤχετο, καὶ θάνατος ἦν αὐτῷ τοῦ δρόμου τὸ τέλος καὶ θρηνώδη μέλη καὶ δάκρυα.

10. Ἀλλ' εἰς πότε θρήνοι καὶ δάκρυα; μέχρι τίνος κλαύσομεν καὶ κοφόμεθα τὸν ἔξω θρήνων¹ γενόμενον; Οὐ προσήκει θρήνος τοῖς ἄνω τόποις· οὐ δακρύων ἀξίος ὁ παράδεισος, ἢ οὐ σκηναὶ θεῖαι φέρουσι; τοῦτον οὐχ ὁ θεῖος ἔχει παράδεισος; Ἐδάκρυσεν ἐκεῖνος πολλάκις, ἀλλ' ἀπονίπτων ἑαυτὸν τοῦ μολύσματος, ὅπερ ἡμῖν προὔξενησεν ἢ παράβασις· πολλάκις ἐστέναξεν, ἀλλὰ μετὰ τοῦ πλάνου βίου καὶ τῆς φθορᾶς καὶ τῶν ὅσοι τούτοις ἐνίσχονται. Ἄν οὕτω καὶ σὺ δακρύης, ὦ κλεινὲ Λογοθέτα, τάχα καὶ ἀποδέξεται σου τὸ δάκρυον· εἰ δ' ὥς ἐπὶ νεκρῷ κλαυθμηρίζῃ τῷ ἀδελφῷ, ἀλλ' οὔτε νεκρὸς ἐκεῖνος, οὔτε σου τὸν κλαυθμὸν ἀποδέξεται. Ἐν δεινῷ τίθης τὴν ἐκδημίαν καὶ σοι δίχα τοῦ ὑπερτίμου τὸ βιοῦν οὐ βιώσιμον. Τί δέ, εἰπέ μοι, ζῆν αἰεὶ τοῦτον δικαιοῖς ὥς ἀθάνατον; οὐκ ἔστι μὴ παρέρχεσθαι τὸ γεννώμενον², μηδὲ τὸ θᾶλλον μαραίνεισθαι. Ἦν σοι καὶ ἄλλος ἀδελφός ἡδύ τι χρῆμα καὶ κάλλιστον, θρέμμα σοφίας, ἄνθος νεότητος, φρονήσεως ἀγαλμα, λόγων μέλημα· ἀλλὰ παρώχετό σοι κάκεινος, τοῖς θεσμοῖς δουλεύσας τῆς φύσεως. Γλυκύ τι θέαμα καὶ ἥλιος ἐξανίσχων, ἀλλὰ δύνει καὶ οἴχεται· ἡδύ μετ' ἐκεῖνον σελήνη, ἀλλὰ μικρὸν ὁράται καὶ λύεται. Τίς Σολομῶντος σοφώτερος; ἀλλ' οὐδὲν ἢ σοφία πρὸς τὸ μὴ παρελθεῖν αὐτῷ συνετέλεσεν. Παρῆλθε καὶ Δαυὶδ ὁ μέγας μετὰ τοῦ ἐπὶ τῇ πραότητι θαύματος. Ἰερεμίας, ὁ ἐκ μητρὸς ἡγιασμένος, μόνον ἐκ βίβλου γνωρίζεται. Τί ἂν τοὺς ἐπ' ἀνδρείᾳ λάμψαντας καταλέγοιμι; Οἴχεται καὶ ῥώμη μετὰ τοῦ ταύτην φέροντος σώματος. Ὁ κάλλει σεμνὸς ὑπορρέει καὶ ὁ λαμπρὸς τὴν τύχην παρέρχεται. Μὴ δῆτα γοῦν σοι πενθητέον διὰ τὰς ἀρετὰς τὸν ὑπέρτιμον· ἄφες παρενοχλεῖν αὐτῷ διὰ τοῦ πένθους καὶ τὴν ἀσχολίαν ἐπιταράττειν· Θεῷ γὰρ προσανέχει καὶ ἐντυγχάνει πάντως ὑπὲρ σοῦ τὰ λώονα ἐξαχτούμενος.

[Ἐπεται συνέχεια]

Α. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ-ΚΕΡΑΜΕΥΣ

¹ Ἐν τῷ κώδ. θρήνον. — ² Ἐν τῷ κώδ. γενόμενον.